

Algkool, millel peab tulevikku olema

Paide külje all on Tarbja küla. Majandi keskus arenes omal ajal jõudsalt, kiiresti kerkis üha uusi ja uusi maju, kus oma kodu rajasid ka noored pered. Ja seal, kus on noori peresid, on ka lasteaiad ja kooliealisi lapsi. Nii sündis linna tüüpi külla hubane lasteaed, parasjagu nii suur, kus üks osa sai kooli tarbeks.

Möödunud sügisel avati Tarbja algkool. Tõsi küll, täit algkooli mõõtu see veel välja ei anna, kuna alustati niiõelda nullist. Kodu lähedalt läks kooli kaks-kümmed last, pisut üle poole teise, ülejäänud esimesse klassi. Vanemate talupidamise soov viis kaks neist kaugemale elama ja seega tuli ka kooli vahetada. Kooli juhatajat Viivi Köhlerit teeb see pisut murelikuks: majand laguneb, rajatakse talusid

ja nii ei teagi päris täpselt, palju võib Tarbja lähikonda lapsi alles jääda. Praegu arvestatakse esimesse klassi tulijaid kümne ringis. Palju neist sügiseks alles jääb, ei oska keegi ennustada.

Tarbja algkool on esialgu mõeldud neljaklassilisena, aga mõtted käivad ka kuue klassi ümber. Kui lastest lähtuda, peaks teine variant parem olema. Pisike maakool, kus tavapärasest kooliläbimist, kaaslaste kiutamist, ülemajutamist tingitud stressist, suurtest klassidest midagi ei teata, võib linnakooli viiendasse klassi tulnud lapse lausa rööpast välja viia. Paar aastat vanemad peaksid selle valutumalt üle elama.

Mõnus ja rahulik oli Tarbjal töepooldest. Ei näinud laste väsinud silmi, ei kuulnud õpetajate

kurtmist närviliste laste üle. Seal ollakse kui üks suur pere, kel ühine töö teha. Maalapsi loetakse üldse rahulikumateks, looduslähedasemateks, mis sest, et nad linna tüüpi majades elavad. Oma mõju ümbritseval joodusel on.

Viivi Köhler läks linnakoolist pensionile paar aastat tagasi. Siis mõttes ta, et ei lähe enam kunagi kooli tagasi. Sel põhjusel jagas laiali või viskas ära ka aastakümnete jooksul tehtud abimaterjalid. Nüüd, mil ta jälle esimese klassi lastele algteadmisi jagab, on tal sellest tuline kahju. Kes oskas siis aimata, et pisike maakool vajab tema abi. Hädas on aidanud lasteaid, paljut on tulnud ise uuesti teha. Suurim mure on aga töövihikute pärast, mis kuidagi koolini ei jõua. Kuuele esimese klassi tüdrukule ja poisile saab vajaminevat ise paljundada, kuid see ei peaks kuuluma õpetaja kohustuste hulka.

«Lapsed on toredad, usinad. Küll mitte nii lahtise pea ja avara silmaringiga kui linnalapsed, aga see-eest heasüdamlikud, vahetud, kohusetruud,» kiidab ta.

Väikeses maakoolis saab nii mõndagi omatahtsi teha. Väikeses klassis jõuab väga hästi kõigiga tegelda, kõiki kontrollida, jälgida. Kohe on näha ka seda, kas lapsed on õpivalmis või on n.-ö. tühi päev. Nii saab koolipäevi vastavalt sellele teha kas rohkem mänguliseks või tõiseks. Esimeses klassis on mõneti esikohal mäng, on ju kuue- ja seitsme-

Koolipäev lõpeb lõunatunniga. Kooli juhataja Viivi Köhler teab, kellele miski toit maitseb ja kelle juures tuleb hetk peatuda, et vaadata, kas punane peet on põsed roosamaks teinud.

aastased veel lausa pisikesed. Mängu kaudu minnakse tasapisi üle päris koolitöö ja -kohustuste juurde. Siin peab õpetaja täpselt piiri tabama, et peaülesanne kaduma ei läheks.

Kuigi esimeses klassi hinneteapanekut pole, on lapsed ise sellest huvitatud. Kõik püüavad võimalikult hästi kirjutada, et õpetajalt kiitvat hinnangut teenida. Samamoodi pole vaja anda koduseid ülesandeid, kuid teistpidi on seda vaja teha selleks, et laps harjuks ülesandeid täitma, tekiks kohusetunne, hool homse koolipäeva pärast. Kuigi koolis jõutakse kõik ära õppida, ei tee paha kodus veel üht-teist üle korrata. «Lugemist ei saa klassis iial selgeks,» teab oma kogemustest Viivi Köhler. Nii on ta

ikka vahel lastele pisikesi lugusid kodus lugeda andnud. Harjumus esimeses klassis kodus õppida aitab ära hoida järsku üleminekut teise koormusele.

Alati oleme mõistnud ja teadvustanud väikeste maakoolide vajadust, ka siis, kui neid hoollega suleti. Nüüd on teada palju neid koole, kus ka paar last õpust saavad. Nii otsitakse meigi maakonnas võimalusi, kuidas avada uusi koole, et lastel poleks vaja bussiga mitmekümne kilomeetri taha sõita. Ja on hea, et kõrvu noorte õpetajatega on nõus nendes koolides oma tööd jätkama ka pensionipõlve pida- vad õpetajad. Maakooli koormus ja inimsõbralikkus sobib nii neile kui lastele.

MERLE RIPS

ALEKSANDER LUHASALU fotod

Telse klassi juhataja on Helina Orumaa.